

PAARS-GIDS

voor jeugdverenigingen

Inhoud PAARS-gids jeugdverenigingen

INLEIDING

Deel 1: Voorstelling PAARS	4
1. Historiek en evolutie	4
2. Wat is PAARS?	5
3. Waarom PAARS?	5
4. Op maat van de noden van het jeugdwerk	
Deel 2: Stappenplan	7
○ STAP 1: Ontdek wat PAARS is	7
○ STAP 2: Plan van aanpak	7
○ STAP 3: Communicatie leiding	8
○ STAP 4: Communicatie leden	8
○ STAP 5: Communicatie ouders	8
○ STAP 6: PAARS-dag	9
○ STAP 7: Feedback	9
Deel 3: Inspiratietips voor PAARS-acties	10
1. Kleur alles paars!	10
2. PAARS-acties	11
3. Slogans en quotes	12
Deel 4: Handleiding interactief PAARS-spel 'De mooiste PAARS-poster'	13
1. Doel en uitleg	13
2. Voorbereiding	14
3. Vijf PAARS-posten	14
4. Vervangingsspelletjes bij slecht weer	17
5. Extra: activiteiten voor oudere leeftijdsgroepen en leiding	18
Deel 5: Handleiding interactief PAARS-spel 'Regenboogkunst'	21
1. Doel en uitleg	21
2. Parcours en groepen aanpassen aan jouw jeugdwerking	21
3. Voorbereiding	21
4. Spelregels	23
5. Extra activiteiten	24
Deel 6: Basisinfo LGBTQ+	25
1. Genderkoek	25
2. Betekenis afkorting LGBTQI+	27
3. Regenboogvlag	28
4. Ontwikkeling bij kinderen	28
5. Organisaties en hulplijnen	29
Deel 7: Meer inclusief spelen en aanbevelingen	32
Bronnen	35
Vragen 'Vragenspel'	36

INLEIDING

Hartelijk dank om PAARS te organiseren in je jeugdvereniging! Mede dankzij jouw inzet toon je dat jeugdwerk ruimte biedt voor LGBTQ+(*)-jongeren.

In deze PAARS-gids vind je alles over de campagne PAARS en hoe die te integreren in het jeugdwerk.

We wensen je veel plezier!

**LGBTQ+: Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer (Questioning) en alle andere gender- en seksuele identiteiten.*

Deel 1: Voorstelling PAARS

1. Historiek

Oorsprong

Naar aanleiding van een reeks zelfdodingen van LGBTQ+-jongeren door pestgedrag, riep de 15-jarige scholier Brittany McMillan in 2010 op om paars te dragen als teken van **solidariteit met LGBTQ+-jongeren**. Deze oproep werd massaal opgevolgd en gekopieerd in de rest van de Verenigde Staten. Hierdoor doen elk jaar miljoenen mensen (scholieren en studenten, nieuwsankers, popsterren, politici, etc.) mee aan 'Spirit Day', zoals de paarse campagne daar heet. (Voor een sfeerimpressie, kijk op de website van PAARS). Na het overweldigende succes in de Verenigde Staten en Canada volgden andere landen met een soortgelijke campagne, zoals Nederland met Paarse Vrijdag en sinds 2012 België met PAARS.

Evolutie in Vlaanderen

2012

- De campagne PAARS wordt in Vlaanderen opgestart door JOEN vzw (Jongeren Onder Eén Noemer).
- In samenwerking met de vereniging Trotse Ouders (ouders met een LGBTQ+-kind) geraakte de campagne in een stroomversnelling. Tot op de dag van vandaag werken ze nog samen aan PAARS.

2019

- Om het LGBTQ+-thema in de klas beter bespreekbaar te maken, wordt de 'PAARS-krant' in het leven geroepen, met leuke en educatieve artikels rond het LGBTQ+-thema, voor alle leerlingen van het secundair onderwijs. Die wordt elk jaar gemaakt door studenten van de opleidingen Journalistiek en Grafische & Digitale Media van AP Hogeschool, met inhoudelijke ondersteuning van experts.
- We werken samen met çavaria (de Vlaamse koepelorganisatie van LGBTQ+-verenigingen) en Het Roze Huis (de koepelorganisatie van LGBTQ+-groepen in de provincie Antwerpen).
- Naast de secundaire scholen wordt het hoger onderwijs in Vlaanderen bij de campagne betrokken, nadat alle Antwerpse hogescholen spontaan zelf PAARS hadden georganiseerd.

2020

- Alle universiteiten en alle hogescholen in Vlaanderen en Brussel (Nederlandstalig) engageren zich om mee te doen met PAARS.
- PAARS wordt voor de eerste keer ook georganiseerd in het Europees Parlement.
- PAARS betreft **jeugdverenigingen** bij de campagne.
- PAARS wordt voor het eerst georganiseerd in het lager onderwijs. Kleuterscholen sluiten zich spontaan aan.

2021

- PAARS krijgt de European Citizen's Prize 2021, als erkenning 'voor de bijdrage aan Europa'.
- De PAARS-krant krijgt het 'WAT WAT label' van expertencentrum De Ambrassade, als erkenning voor betrouwbare en kwaliteitsvolle jeuginformatie.
- PAARS krijgt subsidies van **Gelijke Kansen Vlaanderen** en wordt aan Wel Jong vzw overgedragen.

2023

- PAARS vzw wordt opgericht om PAARS verder te organiseren.
- Studenten van de VUB zorgen voor een Engels- en Franstalige vertaling van de PAARS-krant.
- PAARS verspreidt zich voortaan ook buiten de schoolmuren en lanceert in winkels en horeca de actie **#IedereenIsHierWelkom**.

2024

- De campagne blijft groeien. 98 steden en gemeenten sluiten zich met hun scholen aan bij PAARS.
- We werken samen met de Poolse scholencampagne Rainbow Friday.
- Studenten van de VUB zorgen naast een Franstalige en Engelstalige vertaling van de PAARS-krant ook voor een Duitstalige en Spaanstalige vertaling. Rainbow Friday zorgt voor een Poolse en Oekraïense vertaling.
- PAARS lanceert de **Diversiteitsweek (15-21 mei)**. Een week waar onderwijsinstellingen uitgenodigd worden om elk jaar diversiteit in zijn geheel onder de aandacht te brengen en een dialoogcultuur op te starten, zodat toxische polarisatie in de kiem wordt gesmoord.

2. Wat is PAARS?

De PAARS-campagne roept op om **op 17 mei** (IDAHOT, Internationale Dag tegen Holebi- en Transfobie), **de kleur paars te dragen**. De paarse kleur komt uit de regenboogvlag en symboliseert kracht en moed die nodig zijn om op te komen voor jezelf en te zijn wie je bent. Door op 17 mei de kleur paars te dragen, **toon je dat iedereen zichzelf mag zijn en erbij hoort**.

3. Waarom PAARS?

- We merken dat een grote meerderheid van de jongeren, leerkrachten en animatoren in het jeugdwerk, het belangrijk vinden dat **iedereen erbij hoort**. Toch zien we dat het niet zo gemakkelijk is om aan de slag te gaan met het LGBTQ+-thema. Sommige leerkrachten of jeugdverenigingen zijn bang voor de reacties van jongeren en weten niet goed waar te beginnen. Er heerst dus een handelingsverlegenheid. Hiermee gaat PAARS aan de slag. Via onze **stap-voor-stap-aanpak** helpen we iedereen om over die drempel te geraken.
- De primaire doelstelling van PAARS is het **verhogen van het gevoel van veiligheid voor LGBTQ+-jongeren, in de klas en in jeugdwerkingen**. Dat gebeurt niet rechtstreeks met de doelgroep, maar met haar omgeving. Daardoor stellen we deze **subdoelen**:
 - De PAARS-campagne zet leerlingen/leden en leerkrachten/leiding aan om hun steun voor LGBTQ+ jongeren ('ally' of 'bondgenoot'-zijn) actief te communiceren.
 - De PAARS-campagne versterkt leerkrachten/leiding in hun zelfvertrouwen om rond dit thema te werken.

4. Op maat van de noden van het jeugdwerk

Een onderzoek van Morris en collega's in 2020 toonde duidelijk aan wat er rond het LGBTQ+-thema leeft binnen het jeugdwerk. De onderzoekers deden **eenentwintig aanbevelingen die het jeugdwerk inclusiever kunnen maken**. De PAARS-campagne maakt het jeugdverenigingen gemakkelijk om alvast meteen werk te maken van deze zes aanbevelingen:

- **Aanbeveling 1:** LGBTQ+-thema bespreekbaar maken in je groep.
- **Aanbeveling 4:** kennis van leiding versterken.
- **Aanbeveling 5:** normen binnen de groep aanpakken.
- **Aanbeveling 10:** inrichting van je jeugdlokaal inclusief maken.
- **Aanbeveling 11:** duidelijk maken dat LGBTQ+-personen welkom zijn in je vereniging.
- **Aanbeveling 17:** 'ally-ship' (verbondenheid) binnen de groep ondersteunen en promoten.

Lees meer over de aanbevelingen in deel 6.

Laagdrempelig

Het dragen van de kleur paars is een laagdrempelige methode om solidariteit te tonen aan LGBTQ+-jongeren. De reden hiervoor is omdat PAARS niet 'hét symbool' is van de queer community in tegenstelling tot de regenboogvlag. Voor sommige jongeren is het dan gemakkelijker om zich te engageren voor een campagne als PAARS. Ook niet elke LGBTQ+-persoon heeft de behoefte om zich te associëren met symbolen zoals de regenboogvlag. De regenboogvlag kan wel de PAARS-campagne versterken, maar vormt niet de basis ervan.

Flexibel

De basis van PAARS is in elke onderwijsinstelling of jeugdvereniging hetzelfde, maar er is voldoende ruimte om eigen klemtonen te leggen en de praktische aanpak zelf in te vullen. Voor de jeugdverenigingen bieden we ondersteuning in de vorm van een **PAARS-gids voor jeugdverenigingen**.

Deel 2: Stappenplan

Jouw jeugdvereniging neemt deel aan PAARS. En nu?

Hieronder staat een uitgewerkt stappenplan om in jouw jeugdwerk actief aan de slag te gaan met de PAARS-campagne en – indien dit aangevraagd werd – met het PAARS-pakket. Uiteraard is elk jeugdwerk uniek en kan er van dit plan afgeweken worden.

STAP 1: Ontdek wat PAARS is

Neem een kijkje op onze website www.paars.today. Lees ook de ‘PAARS-gids voor jeugdverenigingen’.

STAP 2: Plan van aanpak

➤ **Plan vanaanpak opstellen** *Februari - maart*

- **Ga op zoek naar enthousiastelingen** die samen de PAARS-campagne willen trekken. Dit kan binnen de leiding, maar vraag zeker ook aan je leden of iemand mee het voortouw wil nemen.
- **Plan een eerste vergadering** waarin je samen afspreekt wie zich met welk aspect van PAARS wil bezighouden. Hieronder vind je de onderdelen die je best bespreekt:

Paarse decoratie

Overloop de inhoud van het PAARS-pakket. Het starterspakket bevat alvast materiaal zoals: paarse vlaggetjes, raamstiften, plaktattoos, strijkbadges en de PAARS-gids. Wat heb je nog nodig om je jeugdwerking paars te kleuren?

Leden en leiding motiveren

Hoe gaan jullie leden en leiding motiveren om paars te dragen? Wat kun je doen zodat de leden en leiding op een positieve en actieve manier met het thema aan de slag gaan? Zijn er leden die zelf iets willen organiseren?

Acties die een positieve sociale norm stimuleren

Neem een kijkje in Deel 3: ‘Inspiratie voor PAARS-acties’.

Planning

Op welke dag PAARS organiseren? Wanneer de omgeving paars kleuren? Wie doet het tijdmanagement?

STAP 3: Communicatie leiding

➤ *Informeer en betrek je leiding bijde campagne* *Februari – maart*

- **Informeer** iedereen van de leiding over de PAARS-campagne. **Stuur** het team een link met de website van PAARS en zorg dat ze de **PAARS-gids voor jeugdverenigingen** met de PAARS-spellen al eens bekeken hebben tegen volgende bijeenkomst.
- **Roep op om paars te dragen** en leg ook uit waarom. Maak duidelijk wat hun rol is en hoe ze deze het beste opnemen.
- **Leg samen vast** welke dag voor jullie de PAARS-dag wordt.

STAP 4: Communicatie leden

➤ *Informeer en betrek de leden bijde campagne* *April*

Roep iedereen op om op jullie PAARS-dag **paarse kledij en/of paarse accessoires** te dragen. Leg ook uit waarom en welke acties en activiteiten georganiseerd zullen worden.

STAP 5: Communicatie ouders

➤ *Ouders kunnen best ook op de hoogte worden gebracht, bijvoorbeeld via een mailtje.*

Voorbeeld:

Iedereen mag zichzelf zijn. Iedereen hoort erbij.

Wil jij ook dit krachtig signaal geven?

Dat kan!

Op ***gekozen dag*** nemen we met onze jeugdvereniging deel aan de **PAARS-campagne** (www.paars.today). We roepen op om deze dag paarse kledij of accenten te dragen om te tonen dat **iedereen, ook LGBTQ+(*)-jongeren, erbij horen en zichzelf mogen zijn.**

De kleur paars komt uit de regenboogvlag en symboliseert kracht en moed die nodig zijn om op te komen voor jezelf en te tonen wie je bent.

We delen die dag (*campagnemateriaal dat jullie zullen uitdelen*) uit. We organiseren die dag (*uitleg over PAARS-acties en/of workshop*).

Paarse groetjes

*LGBTQ+: Lesbian, Gay, Bisexual, Transgender, Queer (Questioning) en alle andere gender- en seksuele identiteiten.

STAP 6: PAARS-dag

- **Een fantastische PAARS-dag beleven** *De maand mei*

Geniet samen van de PAARS-dag!

Heb vooral **veel plezier!**

Tip: Maak leuke foto's en filmpjes en deel ze op sociale media met de hashtag #paarstoday. Die kunnen ook gemaild worden naar info@paars.today en wij zetten ze op onze site!

STAP 7: Feedback

- **De volgende editie van de campagne verbeteren** *Eind mei*

- **Vraag aan jongeren en leiding wat ze van de PAARS-dag vonden:** wat was super, wat kan er beter, wat is niet voor herhaling vatbaar?
- Hou een **evaluatievergadering met het team** dat PAARS heeft georganiseerd.
- **Verzamel alle feedback in een document** zodat de organisatie van de volgende editie hiermee rekening kan houden.
- **Stuur feedback over de PAARS-campagne** naar info@paars.today zodat we kunnen bijleren en hiermee rekening kunnen houden in de volgende editie(s). Laat ook weten wat goed werkte, zodat dit gedeeld kan worden ter inspiratie voor andere jeugdverenigingen.

Deel 3: Inspiratietips voor PAARS-acties

'Alles begint bij het paars kleuren van je lokalen of gebouwen en iedereen op te roepen om iets paars te dragen.'

Door paars te dragen en alles paars te kleuren kan je diversiteit in de belangstelling brengen.

Op deze pagina's vind je tal van **tips en suggesties om van de PAARS-dag een fantastische en memorabele dag te maken**. Kies wat jij het leukst en interessantst vindt om te doen met je groep. Creativiteit kent geen grenzen. Doe iets zots, ongewoons, moois, unieks, speciaals, speels; als het maar aansluit bij de campagne.

#PAARS
#TODAY

Inspireer ook anderen met je acties! Maak zoveel mogelijk foto's en filmpjes, zet ze op Facebook, Instagram en gebruik de hashtag #paarstoday. We vinden het super als je foto's en feedback ook naar info@paars.today stuurt!

1. Kleur alles paars!

- Kleef onze **PAARS-plaktattoos** op je gezicht of lichaam (zie PAARS-pakket).
- Hang onze **paarse vlaggetjes** omhoog (zie PAARS-pakket).
- **Paarse kousen of panty's** behoren ook tot de mogelijkheden.
- **Paarse make-up**: nagellak, lippenstift, oogschaduw, haarverfspray, enz.
- Geen paarse kledij? **Leen of maak zelf iets**. Verf bijvoorbeeld een wit T-shirt paars of maak een paarse bril/hoedje uit karton als accessoire. Je kan ook een kijkje nemen in de kringloopwinkel voor een origineel en goedkoop paars kledingstuk of accessoire.
- Doe zot met **paars lint**: in je haar, om je pols, aan deurklinken, enz.
- Maak een **PAARS-selfie** (terwijl je iets paars draagt of vasthoudt of naast iets paars staat) of een paarse groepsfoto met de **hashtag #paarstoday** en zet deze op sociale media.
- Je kan zelf een achtergrond (**selfiewall**) knutselen in het PAARS-thema.
- Bedek **ramen** met doorzichtige paarse folie.
- Maak grote **paarse vlaggen of spandoeken** of kies voor een leuke **PAARS-beachflag** (aan te kopen in de webshop van PAARS).

2. PAARS-acties

- In het pakket voor jeugdverenigingen van 2024 zijn ook **'fortune cookies'** (gelukskoekjes) met **warme quotes rond diversiteit**. Hiermee kan je een leuke PAARS-activiteit organiseren!
 - Deel de fortune cookies uit en vertel de jongeren dat het speciale koekjes zijn. Ze mogen het opeten maar moeten het eerst breken en het papiertje met de quote eruit halen. Deze papiertjes mogen niet weggegooid worden.
 - Bespreek kort iedere quote.
 - Laat jongeren deze verschillende quotes op de ruiten schrijven met raamstiften (uit ons pakket).
 - Daarna kan je eventueel de groep verdelen naargelang de quote die ze hebben, om vervolgens een activiteit of (PAARS-)spel te beginnen.
- **Spandoek maken**. Maak met de groep een leuk spandoek met een duidelijke boodschap of een originele slogan. Je kan eventueel de raamstiften hiervoor gebruiken, want deze zijn ook te gebruiken op stof en textiel.
- **Wedstrijd siorpalen versieren**. Zorg voor extra raam- of andere stiften en hou een wedstrijd voor de mooiste siorpaal. Vrolijk met een aantal teams een siorpaal op met leuke tekeningen en inspirerende slogans. Met een hechtende lak kan je de ontwerpen permanent beschermen op poreuze ondergronden en uitwisbaar maken op de meeste gladde niet-poreuze materialen.
- Wist je dat je de **raamstiften** uit ons pakket kan gebruiken op papier, karton, plastic, keramiek, metaal en mineralen (steen)? Wees er dus creatief mee en doe er iets moois mee!
- Organiseer een **paarse tentoonstelling**. Maak leuke kunstwerken/tekeningen rond het LGBTQ+-thema en stel deze tentoon op de PAARS-dag.
- Organiseer een **PAARS-quiz** rond het LGBTQ+-thema.
- Maak een **toneelstuk** rond het LGBTQ+-thema en toon het op PAARS-dag of in de week van 17 mei.
- Organiseer een **PAARS-feestje of een picknick** met paarse drankjes en hapjes.
 - Eetkraampjes met paars eten
 - Een (gezond) PAARS-ontbijt
 - Cupcakes versieren
 - Paarse pannenkoeken, taart, pudding, suikerspinnen, smoothies... Kleurstof doet wonderen.
 - Koekjes in de vorm van de genderkoek
- Maak **toiletten genderneutraal** door de pictogrammen van man/vrouw af te plakken.
- Hang **posters van LGBTQ+-beroemdheden** of andere rolmodellen op en schrijf erbij wie ze zijn en wat ze gedaan hebben.
- **Wc-deur-actie**: Hang aan de buitenkant van de wc-deuren afbeeldingen van LGBTQ+-beroemdheden en aan de binnenkant wie ze zijn.
- Maak een **reportage** van de PAARS-dag met interviews. Of laat de reportage voor jou maken en nodig de pers uit.
- Maak een **TikTok-filmpje** en verspreid het op sociale media met hashtag #paarstoday.
- Maak een **paarse vulkaan** van papier-maché en gebruik een paarse rookbom (buiten) om rook uit de top van de vulkaan te krijgen.
- Richt een **GSA** op. GSA staat voor Gender and Sexuality Alliance, een verbond tussen allerlei seksuele oriëntaties, genderidentiteiten en genderexpressies. Een GSA is een groep personen die vindt dat iedereen de vrijheid moet hebben om te kunnen zijn wie ze zijn, zonder zich daarvoor te hoeven schamen of verantwoorden.
- Maak een **PAARS-flashmob**, film die en deel op social media!

3. Slogans en quotes

Samen jezelf zijn	Iedereen hoort erbij
Jezelf zijn is fantastisch	Liefde = liefde
naam organisatie PAARST mee	Be brave, choose kindness
Go purple	Love = love
Everyone is special	Proud to be myself
You are not alone	Embrace diversity
Support LGBTQ+ rights	Love is a human right, not a heterosexual privilege
Power of purple	We're all human
Love has no limits	Celebrate diversity
Be yourself	Spread love, not hate
Life Gets Better Together	Be kind, for everyone you meet is fighting a battle
Als homo zijn een keuze is, wanneer besloot jij dan om hetero te worden?	
Liefde is een menselijke ervaring, geen politiek standpunt.	

Deel 4: Handleiding interactief PAARS- spel ‘De mooiste PAARS-poster’

Nu je leden, leiding en lokalen helemaal ‘verPAARSt’ zijn, is dit het ideale moment om interactief aan de slag te gaan!

De PAARS-campagne wil boven alles positief en laagdrempelig zijn. Daarom hebben we speciaal voor het jeugdwerk **twee PAARS-spellen** ontwikkeld, om **op een positieve en laagdrempelige manier bezig te zijn met het LGBTQ+-thema**. We hebben hier een **stap-voor-stap-handleiding** voor.

De spellen zijn makkelijk aan te passen aan iedere groep en leeftijd.

De handleiding van het PAARS-spel ‘De mooiste PAARS-poster’ omvat vijf delen:

1. Doel en uitleg PAARS-spel.
2. Voorbereiding PAARS-spel
3. Uitleg over de ‘PAARS-posten’.
4. Alternatieven voor als het slecht weer is.
5. Extra spelvormen voor oudere leden.

1. Doel en uitleg PAARS-spel

Het spel is een **wedstrijd** tussen de leden **om de mooiste paarse poster te maken met divers (paars) materiaal**.

De materialen die je hiervoor nodig hebben, kunnen de deelnemers enkel kopen met ‘**PAARS-coins**’. Deze kunnen ze winnen op verschillende ‘**PAARS-posten**’ (zie hieronder). Je kan als leiding zelf beslissen welke materialen meer of minder PAARS-coins krijgen en sommige materialen kun je eventueel gratis aanbieden.

Je kan het spel ook leuker of moeilijker maken door binnen de groep uitdagingen aan te gaan zoals: de benen van twee mensen vastbinden, twee mensen die voortdurend elkaars hand moeten vasthouden, iemand die altijd moet worden gedragen, enz.

Iedere groep kan meerdere keren naar een PAARS-post gaan, maar de deelnemers moeten altijd in hun groep blijven (dus niet: een deel van de groep dat punten gaat winnen en een ander deel van de groep dat werkt aan de poster).

2. Voorbereiding PAARS-spel

- Verzamel knutselmateriaal voor de posters.
- Maak vijf PAARS-posten en zorg voor het bijhorend materiaal.
- Verdeel de groep in gelijke groepjes.
- Laat de groepen een teamnaam verzinnen (lieft binnen het LGBTQ+-thema).
- Verdeel de leiding over de verschillende PAARS-posten.

Inspiratie voor knutselmateriaal

Paarse glitters, folie, (schilders)tape, paars crêpe- en ander papier, stickers, lijm, plakband, (paarse) stiften en potloden, A1 of A3 bladen, enz. Ook kan de leiding zorgen voor extra materiaal om op de poster te kleven zoals foto's van de groep of leiding, uitgeknipte figuren om in te kleuren en op te plakken, het logo van PAARS, krantenartikelen uit de PAARS-krant, enz.

3. PAARS-posten

Er zijn vijf PAARS-posten. Op elke PAARS-post vindt een activiteit plaats waar PAARS-coins verdiend kunnen worden.

PAARS-Post 1: Vragenspel

- In de PAARS-post met het PAARS-vragenspel heb je iedere keer twee groepen nodig om het spel te kunnen spelen.
- Bij het vragenspel kan je de **vragen van PAARS gebruiken**. Er zijn vragen voor kinderen van 6-12 jaar en voor jongeren vanaf 12 jaar. Zie vragen vanaf pagina 36.
- Je steekt al de vragen in een doos en laat twee groepen elk om de beurt een vraag uit de doos nemen. Bij een correct antwoord wordt er één punt gegeven. De eerste groep met drie juiste antwoorden wint drie punten.

Doel: meer kennis krijgen over (gender- en seksuele) diversiteit.

PAARS-Post 2: Reis rond de wereld

Schrijf **onderstaande begroetingen** die bij tien landen horen twee maal op afzonderlijke briefjes. Indien de groep groter is dan twintig personen kan je meerdere briefjes per land maken. Meng ze door elkaar en verdeel ze willekeurig onder de leden. Iedereen mag nu rondlopen en elkaar begroeten. Het is de **bedoeling** dat de spelers **zo snel mogelijk hun medelandgenoot terugvinden**. De top drie-landen krijgen de punten (eerste plaats = drie punten / tweede plaats = twee punten / derde plaats = één punt).

Begroetingen:

- **Tibet:** tong uitsteken
- **China:** buiging met het hoofd
- **Japan:** buiging met het bovenlichaam
- **Thailand:** handpalmen tegen elkaar en lichte buiging
- **Frankrijk:** twee zoenen op de wang
- **Nieuw-Zeeland:** voorhoofd en neus tegelijkertijd tegen het voorhoofd en neus van de ander drukken.
- **Turkije:** geef iemand een zoen op de hand en breng deze naar je voorhoofd.
- **Verenigd Koninkrijk:** ga ver van de persoon staan en geef een lichte handdruk
- **Italië:** vier kussen op de wang
- **Zweden:** omhelzing

Doel: deze oefening maakt duidelijk dat elk land zijn eigen gewoontes heeft. Wat in het ene deel van de wereld als aangenaam wordt beschouwd, is aan de andere kant van onze wereldbol onbehoorlijk. Hoe voelen de leden zich bij de verschillende soorten begroetingen?

PAARS-post drie: Actief

We spelen **tikkertje** en je hebt hiervoor twee groepen nodig (A en B). Dit soort tikkertje is wel wat anders. Er wordt namelijk gebruik gemaakt van een **'safe space'**. Iedere keer als er iemand van groep A wordt aangetikt, mag er iemand van groep B naar de safe place gaan en omgekeerd.

Het spel gaat als volgt:

- één tikker (de leiding/neutral persoon) tikt iemand aan.
- De persoon die aangetikt is (bijvoorbeeld van groep A) valt weg.
- Groep B mag dan iemand kiezen die naar de safe space mag gaan.
- Als er in groep B op zijn beurt iemand wordt aangetikt, moet die eveneens uit het spel en mag de persoon van groep B die in de safe space zat terug in zijn groep.
- Je kan nooit met meer dan één persoon in de safe space, dus als er iemand van het andere team de plek wint, dan moet de andere persoon uit de safe place.

Het team dat met het meeste deelnemers overblijft op het einde van het spel wint en krijgt drie punten.

Doel: Nadenken over de term 'safe space'.

PAARS-post vier: Grenzenspel

De deelnemers gaan in twee rijen staan (A en B) met het gezicht naar elkaar en minimaal vier meter tussen de twee rijen. De begeleider duidt één rij aan die begint (bijvoorbeeld rij A). Wanneer de begeleider 'start' zegt, wandelen de deelnemers van rij A op de aangewezen lijn in de richting van de deelnemers recht tegenover hen van rij B. De deelnemers van rij B worden uitgenodigd om 'stop!' te zeggen tegen de persoon tegenover hem van rij A, op een moment dat voor de deelnemer van rij B goed voelt.

Per keer dat een groep dit speelt met een andere groep, krijgen ze één punt.

Doel: Dit spel zal aantonen dat jongeren op verschillende afstanden 'stop' zeggen. Je kan bespreken dat iedereen andere grenzen heeft.

PAARS-post vijf: Knutselen

Op deze PAARS-post kunnen de groepen komen om de materialen aan te kopen met hun PAARS-coins en daarmee hun PAARS-poster te maken. Het origineelste knutselwerk wint.

- Het moeilijke is dat je enkel kan knutselen met de materialen, die enkel aan te kopen zijn met PAARS-coins.
- Je kunt zelf kiezen welke materialen hoeveel punten krijgen.

Extra: Koken

Om ook een 'PAARS-gevoel' te hebben tijdens het vieruurtje, kan er iets lekkers gemaakt worden met een paarse insteek. Jongeren kunnen bijvoorbeeld paarse cupcakes of koekjes bakken of er een uitdaging van maken om een paarse snack mee te nemen.

Je kunt hier eventueel punten aan vasthangen en deel van het spel maken, maar dit kan zeker ook gewoon een pauze zijn zonder punten.

Extra: Vragendoos

Ergens tussen de postjes of op een volledig andere plaats (met meer privacy) kan een **vragendoos** geplaatst worden. Daarin kunnen de jongeren hun eventuele vragen met betrekking tot het LGBTQ+-thema achterlaten. Na het spel kunnen deze vragen anoniem in groep beantwoord worden.

4. Vervangingsspelletjes bij slecht weer

Knutselen / koken

Idem als bij mooi weer!

Atypische sprookjes vertellen/nadoen

Iedereen kent wel de meest bekende sprookjes. Die zijn vaak gebaseerd op een liefdesverhaal tussen een man en een vrouw waarbij de man de vrouw zal redden. Atypische of moderne sprookjes zijn sprookjes waarin dit standaardconcept net vermeden wordt. Je kan een toneeltje maken van zo'n sprookje.

Dit kan bijvoorbeeld door: LGBTQ+-personen in het verhaal te zetten, de vrouw de man te laten redden, multiculturele aspecten aan toe te voegen, enz. Je kan de jongeren hun fantasie de vrije loop laten gaan, zodat ze zelf hun 'atypisch sprookje' kunnen creëren.

Doel: Stilstaan bij stereotypen.

Dokter Bea show

'De dokter Bea show' is een programmareeks op Ketnet over seksuele voorlichting. Bij slecht weer kan het interessant zijn om er met jongere kinderen naar te kijken, maar ook voor oudere groepen is deze reeks grappig én leerzaam.

Je vindt de aflevering over homoseksualiteit op de [Ketnet-website](#).

5. Extra: voor oudere leeftijdsgroepen en leiding

Mening duel

Verdeel de groep in twee subgroepen (team Noord & team Zuid). Zorg ervoor dat team Noord uit dubbel zoveel leden bestaat ten opzichte van team Zuid. Geef onderstaande boodschappen mee:

- Team Noord: 'Je leeft op een eiland waarvan de grenzen gesloten zijn. Jouw gemeenschap is kalm en vreedzaam. Het eiland heeft alles te bieden voor jullie. Jullie gaan jagen in het oerwoud, wassen zich in de waterval en slapen in de strandhut. Vorige week kregen jullie een brief (per postduif) toegestuurd van een ander eiland uit de buurt. Dit eiland zal binnenkort in de zee verdwijnen, de eilandbewoners van Team Zuid zijn op zoek naar een nieuwe thuis...'
- Team Zuid: 'Het eiland waarop jullie wonen zal binnenkort in zee verdwijnen. Jullie zijn gedoemd om een nieuw eiland te zoeken en samen te leven met de lokale inwoners. Het dichtstbijzijnde eiland is dat van team Noord. Om een goed en welvend leven te kunnen opbouwen hebben jullie natuurlijk een plek nodig om te slapen, jullie te wassen en op eten te jagen.'

Laat de twee teams nadien onderling een 'tactiek' bespreken; hoe gaan ze straks de onderhandelingen in?

Maak opnieuw twee subgroepjes waarbij telkens enkele eilandbewoners van Team Zuid en Noord vertegenwoordigd zijn. De eilandbewoners van team Noord zijn altijd in de meerderheid.

Laat hen discussiëren en samen op zoek gaan naar een oplossing. Hoe zullen ze samenleven op het eiland?

Maak duidelijk dat alles beslist moet worden via een stemming en goedgekeurd door de meerderheid.

Laat beide subgroepjes de uiteindelijke oplossing voorstellen aan elkaar.

Doel: Leren omgaan met minderheidsgroepen. Leren samenwerken. Leren compromissen sluiten. Leren grenzen stellen. Empathie ontwikkelen.

Privilege walk

Alle leden staan op één lijn. Ze moeten een stap naar voren of achteren zetten als ze zich in de vraag herkennen. Zorg ervoor dat alle leden **geblinddoekt** zijn.

Vragen:

- Als je rechtshandig bent, zet een stap naar voren.
- Als Nederlands je moedertaal is, zet een stap naar voren.
- Als minstens een van je ouders een hogere opleiding genoot, zet een stap naar voren.
- Als je in de kranten of op televisie regelmatig mensen ziet die eruit zien zoals jou, zet een stap naar voren.

- Als je thuis beschikt over internet, telefoon en televisie, zet een stap naar voren.
- Als je de geschiedenis van je voorouders bestudeerde op school, zet een stap naar voren.
- Als je jezelf onveilig voelt wanneer je 's nachts op straat loopt, zet een stap naar achteren.
- Als je thuis hulp krijgt (b.v. poetshulp of van een tuinier), zet een stap naar voren.
- Als je een witte man/jongen bent, zet een stap naar voren.
- Als je kledij kan dragen zonder commentaar van anderen, zet een stap naar voren.
- Als je jezelf soms moet verantwoorden voor je levensbeschouwing of religie, zet een stap naar achteren.
- Als je ooit gepest of uitgelachen werd om redenen waar je niets aan kon doen, zet een stap naar achteren.
- Als je familie ooit onvrijwillig zijn moederland moest verlaten, zet een stap naar achteren.
- Als de politie je al eens gevraagd heeft je identiteitspapieren te tonen wanneer je op straat liep, zet een stap naar achteren.
- Als je ouders op het einde van de maand de rekeningen moeilijk konden betalen, zet een stap naar achteren.
- Als je een zichtbare beperking, handicap of ziekte hebt, zet een stap naar achteren.
- Als je in het openbaar affectie kan tonen voor een partner zonder angst voor geweld of uitlachen, zet een stap voorwaarts.
- Als je ooit een maaltijd moest overslaan of honger had omdat er geen geld was om eten te kopen, zet een stap naar achteren.
- Als je jezelf gewaardeerd voelt omwille van je studie of job, zet een stap naar voren.
- Als je minstens één keer per jaar met vakantie kan gaan, zet een stap naar voren.
- Als je een onzichtbare beperking, handicap, leerstoornis of ziekte hebt, zet een stap naar achteren.
- Als je ooit van een activiteit werd geweerd omwille van herkomst, kleur, gender, beperking of seksuele oriëntatie, zet een stap naar achteren.
- Als je ooit geprobeerd hebt om je voorkomen, manieren of gedrag aan te passen om ergens bij te horen, zet een stap naar achteren.
- Als je ooit racistische opmerkingen hebt gekregen, zet een stap naar achteren.
- Als je zonder problemen toegang hebt tot medische faciliteiten, zet een stap voorwaarts.
- Als de cultuur waarin je opgevoed bent ook aanvaard wordt in de samenleving waarin je leeft, zet een stap naar voren.
- Als je fysiek regelmatig problemen ervaart bij het betreden van openbare gebouwen, zet een stap achterwaarts.
- Als je ooit een opmerking kreeg omdat je niet snel genoeg je gedachten kon formuleren, zet een stap naar achteren.
- Als iemand ooit in jouw plaats heeft gesproken terwijl je dit niet wou, zet een stap naar achteren.
- Als je wordt opgevoed door een alleenstaande ouder, zet een stap naar achteren.
- Als je vakantie krijgt op jouw religieuze feestdagen of de feestdagen van de groep waartoe je jezelf rekent, zet een stap naar voren.
- Als je jezelf ooit ongemakkelijk voelde bij een grap over je herkomst, religie, gender, beperking of seksuele oriëntatie waarbij je niet durfde te reageren, zet een stap naar achteren.
- Als je kan samen zijn met de partner waarop je verliefd bent of wordt, zet een stap voorwaarts.
- Als je thuis meer dan vijftig boeken hebt, zet een stap naar voren.
- Als je ouders je ooit gewaarschuwd hebben voor racisme, zet een stap naar achteren.
- Als je regelmatig nieuwe kledij kan aanschaffen, zet een stap naar voren.
- Als je jezelf ooit beschaamd voelde om je kledij of huis toen je opgroeide, zet een stap naar achteren.

Mogelijke vragen achteraf:

- Hoe voelde iedereen zich tijdens deze oefening? Voelde iedereen zich comfortabel? Waarom wel/niet?
- Wie kon bij elke stelling een stapje naar voor nemen? Wie niet?

Doel: Inzien dat niet iedereen dezelfde kansen krijgt en soms vanuit een bevoorrechte positie in het leven staat.

6. Vragen Vragenspel

Deze vragen vind je terug op pagina 36 tot en met 40.

Deel 5: Handleiding PAARS-spel

Regenboogkunst

De handleiding omvat vijf delen:

1. Doelstelling
2. Parcours en groepen aanpassen aan jouw werking
3. Voorbereiding en materiaal
4. Spelregels
5. Extra activiteiten

1. Doel en uitleg

Regenboogkunst creëren met creatieve insteek.

Zes groepjes maken zes verschillende regenboogkunstwerken.

Dit doen ze via het spel **'reis rond de community'** (onze variant van 'reisje rond de wereld'). Al het nodige materiaal dat de zes groepjes nodig hebben, vinden ze op hun 'reis rond de community'.

Bij 'reisje rond de wereld' doorloopt iedereen een opgesteld parcours. Binnen dit parcours vertrekken we van het basisidee dat alle constructies met elkaar verbonden zijn. De spelers verplaatsen zich boven de begane grond en het is de bedoeling om 'niet in het water/de lava te vallen'.

Doorheen het parcours liggen er gekleurde kaartjes met woorden op verspreid, die de basis vormen van hun regenboogkunstwerk.

Paars: Samen jezelf zijn.

Blauw: Iedereen is verschillend en dat maakt ons allemaal uniek

Groen: Jaag je dromen na!

Geel: In elk ding zit iets moois verborgen.

Oranje: Geloof erin, dat is het begin.

Rood: Samen staan we sterk en samen zijn we één.

2. Parcours en groepen aanpassen aan jouw werking

Iedereen heeft een ander aantal leden en ook verschillende soorten ruimten en materiaal beschikbaar om een parcours te maken. Eerst moet je je ledenaantal verspreiden in zes gelijke groepjes, één groepje per regenboogkleur. We raden aan om in groepjes van drie à vier leden te werken. Dit zal bijna nooit perfect passen, hiervoor kan je altijd leiding laten aansluiten

Hier enkele voorbeelden:

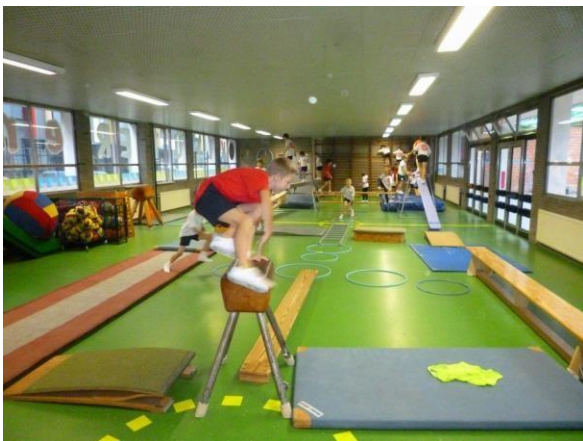
- *Je speelt het spel per leeftijdsgroep. Met negentien leden kan je dus vijf groepjes van drie leden en één groepje van vier leden maken.*
- *Je hebt in je hele jeugdvereniging elf leden, dan kan je groepjes per twee leden maken en aanvullen met mensen van de leiding.*

Wie in welk groepje terecht komt, wordt tijdens het spel beslist volgens de kleurkaartjes die de leden vinden. Knip dus de gekleurde kaartjes in het aantal stukken dat je nodig hebt om aan je groepenaantal te komen.

Daarna teken je het parcours uit. Dit is afhankelijk van wat je ter beschikking hebt. Hieronder heb je enkele voorbeelden:

- *Buiten: met een natuurlijk parcours.*
- *Binnen met tafels en stoelen.*

Als je weinig materiaal hebt, kan je ook duct tape gebruiken om aan te duiden.

3. Voorbereiding en materiaal

Voorbereiding:

- Bouw je parcours zoals je het gepland hebt.
- Plaats op het einde van het parcours zes tafels om op te knutselen (één tafel per groepje).
- Leg op elke van de zes tafels één wit A3-blad.
- Per tafel stiften van dezelfde kleur (bv: alle rode bij de rode tafel, enz.).

- Verdeel knutselmateriaal over de tafels.
- Verspreid de zes gekleurde kaartjes doorheen het parcours.

Materiaallijst:

- zes witte bladen of canvassen (A3).
- Kleurstiften in de kleuren van de regenboog.
- Gekleurde kaartjes met woorden op.
- Extra eigen knutselmateriaal (optioneel).

4. Spelregels

Uitvoering:

1. Laat alle leden klaarstaan aan de start van het parcours.
2. Leg het spel uit. Vermeld dat ze gekleurde kaartjes moeten zoeken en op het einde van het parcours aan de tafel moeten staan die overeenstemt met de kleur van het kaartje dat ze gevonden hebben.
3. Roep als leiding wanneer elk lid in het parcours kan starten. Hoeveel er tegelijk kunnen starten en hoeveel ruimte tussen de twee is afhankelijk van hoe je zelf je parcours uitgestippeld hebt.
4. Als alle leden door het parcours gegaan zijn en aan hun tafel staan, moeten ze eerst hun kaartjes bij elkaar puzzelen tot een volledige zin. Ze kunnen meteen deze zin op het blad in het midden kleven.
5. Laat dan nog wat knutseltijd. Laat ze tekenen wat de zin die ze gevonden hebben voor hen betekent.
6. Hou een leuke ceremonie waarbij alle kunstwerken één voor één op een muur bij elkaar worden geplakt.
7. PROFICIAT! Je hebt nu een mooie zelfgemaakte jongerenversie van de Regenboogvlag gemaakt, eentje die uniek is voor jullie!

Voorbeeld: Robin vindt op haar reis langs het parcours een paars kaartje met het woord 'samen' opgeschreven. Op het einde van het parcours gaat ze naar de 'paarse tafel' met het blad waar de paarse kleurstiften bijliggen en wacht ze tot alle paarse woordjes gevonden zijn en zij een groepje bij haar heeft staan. Als het zover is leggen ze alle woorden samen en vormen die om tot één zin, in dit geval 'Iedereen mag er zijn'. En dan is het teken- en knutseltijd.

5. Extra activiteiten

Neem zeker ook eens een kijkje bij 'Inspiratie voor PAARS-acties'.

Filmavond

Eens de avond valt kan je een film afspelen. Kies een film die 'inclusie' en 'jezelf zijn' voorop zet.

Enkele voorbeelden:

- *The Prom (op Netflix)*
- *Tyler (op YouTube)*
- *Out (op Disney+)*
- *Ladybird (op Prime Video)*

Een inclusief boekenhoekje en wat 'LGBTQ+-positive' muziek kan ook zeker fijn zijn als je hier de mogelijkheid toe hebt op jullie locatie.

Tip: Kijk voor extra kijk-, lees- en luistertips zeker in de PAARS-krant op de laatste pagina's!

DEEL 6: Basisinfo LGBTQ+

1. Genderkoek

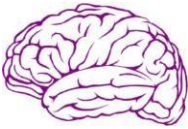
Gender is een enorm complex gegeven; het is meer dan iemands geslacht. **De Genderkoek** (Genderbread Person) is een handige manier om het begrip gender overzichtelijk weer te geven. De genderkoek **omvat vier componenten**: geboortegeslacht, genderidentiteit, genderexpressie en aantrekking. Tussen deze componenten zijn alle combinaties mogelijk én evenwaardig.

Geboortegeslacht (biologische sekse)

- Bepaald door zaken als geslachtsdelen, chromosomen en hormonen.
- Het is enkel en alleen gebaseerd op wat de artsen visueel waarnemen bij de geboorte en wordt als zodanig vastgelegd op de geboorteakte.
- Alles wat niet binnen het binaire kader (man-vrouw) past, heet intersekse. Er zijn veel variaties bij personen met een intersekse conditie.

Genderidentiteit

- Verwijst naar het innerlijke gevoel van man, vrouw, (afwisselend) beide of noch man of noch vrouw zijn.
- Het belangrijkste is hoe een persoon invulling geeft aan een eigen genderidentiteit en daar hoeft niet per se een 'label' (zoals cisgender, transgender, non-binair, agender of genderfluïde) op te plakken.

Genderexpressie

- Dit is de manier waarop je je gender uitdrukt door middel van kleding, gedrag, etc. Het is je naar buiten gerichte zelf en hoe anderen dat interpreteren. Uit zich op verschillende manieren: persoonlijkheid (hobby's, interesses, favoriete drankjes, enz.), uiterlijk (kledij, kapsel, make-up, tattoos, enz.), gedrag (manier van spreken, van wandelen, enz.).
- Karakteristieken en gedragingen worden cultureel en sociaal geassocieerd met vrouwelijkheid of mannelijkheid. Hieruit komen veel genderstereotypen en vormen van discriminatie.

Aantrekking

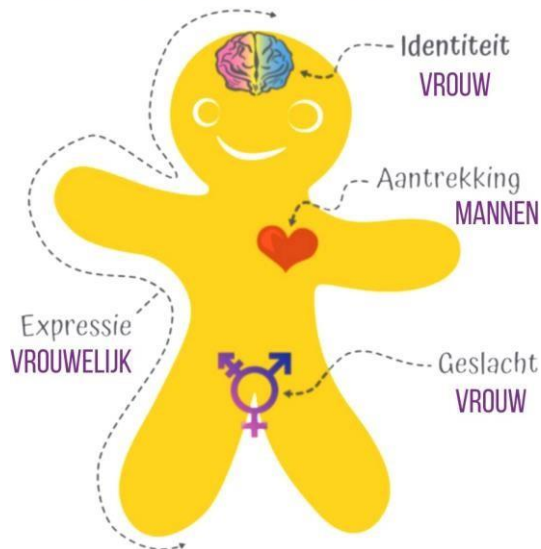

- Er bestaat romantische (affectionele) en seksuele (fysieke) aantrekking tot anderen. Deze twee komen niet per se overeen.
- Enkele voorbeelden: asexueel, homoseksueel, lesbisch, biseksueel, aromantisch, panseksueel, heteroseksueel. Wederom: een 'label' is niet verplicht.

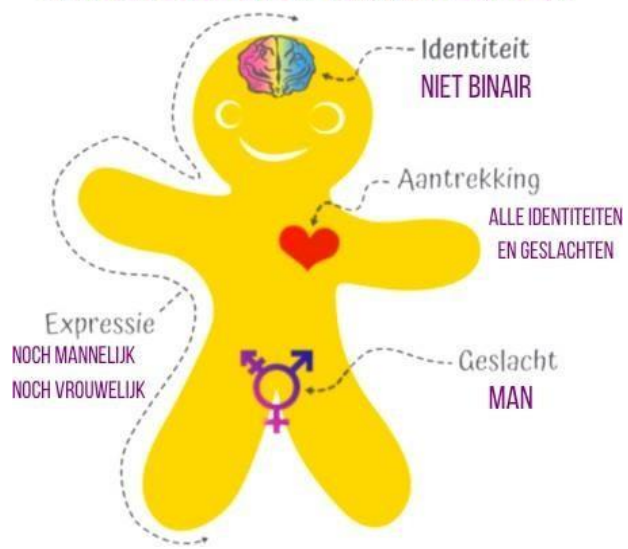
VOORBEELDEN

De genderkoek is een ideale tool om termen zoals homoseksualiteit, transgender, dragqueen en non-binair uit te leggen. Beseft dat dit voorbeelden zijn, en het gevoel van een persoon anders kan zijn dan het 'label': een homoseksuele man kan een meer vrouwelijke expressie hebben of een non-binair persoon kan het geslacht vrouw hebben.

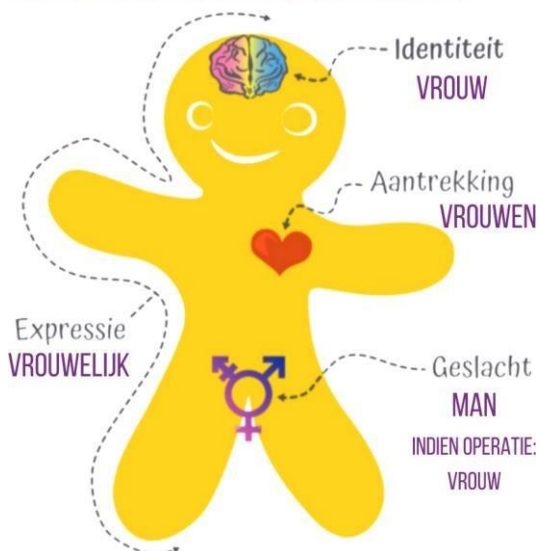
HETEROSEKSUELE CIS VROUW

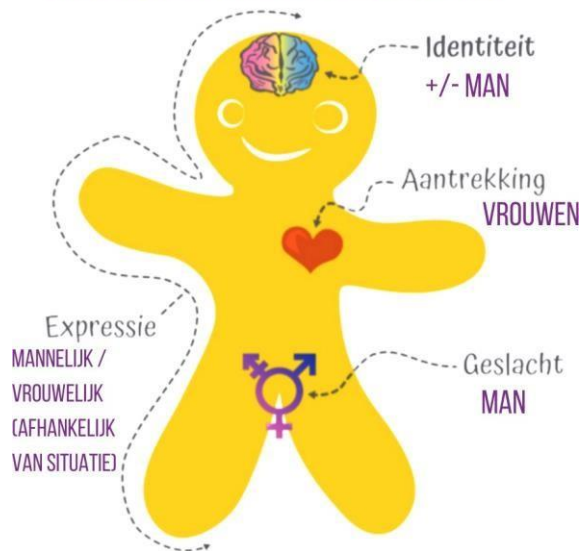
PANSEKSUEEL NON-BINAIR PERSOON

HOMOSEKSUELE TRANS VROUW

HETEROSEKSUELE DRAG QUEEN

OPGELET

- **Geen enkele component is binair, maar wel een spectrum.** Bijvoorbeeld: het is niet altijd OF een mannelijke expressie OF een vrouwelijke expressie.
- Wees je ervan bewust dat dergelijke onderverdelingen **cultuur- en tijdsgebonden** zijn.

- Het zijn **slechts definities** die hier worden gegeven. Hoe een persoon een eigen (gender)identiteit invult is het belangrijkste en daar heeft elke persoon recht toe. Bijvoorbeeld: sommige personen vinden dat er een onderscheid is tussen romantische en seksuele aantrekking, terwijl anderen dit anders interpreteren/invullen.
- **Het is aan de persoon in kwestie om, wanneer die daar akkoord mee is, te praten over de eigen genderidentiteit.** Niemand heeft het recht om een persoon daartoe te verplichten. Wie iemand anders 'out' of iemand dwingt om zich te 'outen', brengt de mentale veiligheid van die persoon in gevaar.

2. Betekenis afkorting LGBTQIA+

Betekenis afkortingen

LGBTQIA+ is een verzamelterm. Een overzicht waarvoor elke letter staat:

L: Lesbisch

G: Gay(homo)

B: Biseksueel T:Transgender

Q: Queer / Questioning (nog zoekende)

I: Intersekse

A: Aseksueel / aromantisch

Het plusteken '+' staat voor de vele andere genderidentiteiten, genderexpressies en seksuele voorkeuren die bestaan.

Woordenlijst

Op zoek naar een woordverklaring? Of wil je weten of je wel de meest LGBTQ+-inclusieve term gebruikt? De verklarende woordenlijst van **çavaria** helpt je op weg, maar ook het **TIP** (Transgender Infopunt) legt de terminologie duidelijk uit.

Schrijftips

Enkele tips om in het achterhoofd te houden wanneer je schrijft:

- Afhankelijk van over wie je spreekt, gebruik je bepaalde letters uit de verzamelterm. Schrijf je bijvoorbeeld over holebi's, noteer dan LGB. Schrijf de eerste keer alles voluit en zet de afkorting tussen haakjes. Op die manier is het meteen duidelijk wat je bedoelt en kan je verder in de tekst altijd de afkorting gebruiken.
- Samenstellingen met een afkorting schrijf je met een liggend streepje. Als de afkorting eindigt op + blijft deze regel gelden. Voorbeeld: LGBTQ+-thema.
- Soms kan het interessanter zijn om het te hebben over de thema's waarrond je werkt, bijvoorbeeld seksuele diversiteit en genderdiversiteit, in plaats van de doelgroepen.
- Als je genderbewust en -inclusief wil schrijven kan je er steeds de adviespagina rond gender erbij nemen die te vinden is op www.taaladvies.net.
- Schrijftips bij het thema 'transgender' zijn te vinden op www.transgenderinfo.be.

3. Regenboogvlag

De regenboogvlag uithangen is ook een manier om je solidariteit naar LGBTQ+-personen te uiten. Het wordt als symbool gebruikt voor The Pride Month. Tijdens de maand mei wordt er extra aandacht gevestigd op de acceptatie en rechten van LGBTQ+-personen.

Ondertussen is er een **nieuwe variant op de basis-regenboogvlag**.

Elke kleur in de regenboogvlag heeft een betekenis:

rood staat voor leven, oranje voor geneeskracht, geel voor zonlicht, groen voor natuur, blauw voor sereenheid en paars voor moed. De kleur geel en de paarse cirkel zijn overgenomen van de intersekse vlag. De witte, roze en lichtblauwe strepen zijn afkomstig van de Transgender Pride Flag. De kleuren bruin en zwart vertegenwoordigen de queer gemeenschappen. Via de pijlvormige toevoeging wordt de nadruk wordt gelegd op 'meer inclusie en vooruitgang'.

4. Ontwikkeling bij kinderen

Gender

Elk persoon heeft een genderidentiteit en de genderontwikkeling begint op de leeftijd van 2-3 jaar oud. Kinderen kunnen op die leeftijd zichzelf en anderen de labels 'jongen' of 'meisje' opplakken. In deze levensfase kunnen kinderen deze labels alleen maar koppelen aan externe en cultureel bepaalde fysieke kenmerken zoals bijvoorbeeld haarlengte, lippenstift en baarden (Van der Doef, Bennett, Leuks, 2021).

In deze beginnende fase van genderontwikkeling zijn kinderen nog erg **flexibel** in hun denken over gender. Ze weten dat ze worden aangesproken als jongen of meisje maar zijn nog niet rigide in hun identiteit. Kinderen fluctueren gemakkelijk tussen hun geboortegeslacht en het andere geslacht. Deze flexibiliteit blijft aanwezig in de volgende fase van genderontwikkeling (3-6 jaar oud) van kinderen. Deze fase wordt **genderstabiliteit** genoemd waarbij kinderen realiseren dat het niet zomaar te veranderen is of je een jongen of een meisje bent. Kinderen zijn ervan overtuigd dat je tijdens het spel elk gender kan aannemen die je wil.

In de volgende fase (rond 6 jaar oud) bereiken kinderen de fase van **genderconsistentie** waarbij er meer een rigide beeld ontstaat over gender en kinderen vaak ook stoppen met het spelen van verschillende genderrollen.

Het is alleen niet helder of deze genderconsistentie veroorzaakt wordt door de binaire genderrollen die de maatschappij uitdraagt (Van der Doef, et al., 2021). Wat we wel weten is dat er kinderen zijn die zich niet comfortabel voelen bij de genderrollen.

Daarom is het belangrijk dat de omgeving het kinderen toestaat om te experimenteren met verschillend speelgoed, spellen en gedrag.

Seksualiteit

Tussen 4 en 6 jaar oud leren kinderen dat ze taal kunnen gebruiken om vragen te stellen die gekoppeld zijn aan seksualiteit. Kinderen leren dan ook dat volwassenen het soms ongemakkelijk vinden of handelingsverlegen zijn om vragen te beantwoorden. Kinderen lezen de non-verbale communicatie van volwassenen en slaan op welke onderwerpen volwassenen mijden.

In de leeftijd van 7 tot 9 jaar oud kunnen kinderen tijdens spel speciale (romantische) gevoelens voor een ander kind ontwikkelen waardoor de relatie versterkt.

Wanneer kinderen de leeftijdsfase van 10 tot 12 jaar oud ingaan, begint de puberteit, waardoor er een hogere productie van hormonen is. Dit heeft invloed op hun mentale ontwikkeling, emoties en gevoelens voor kinderen met dezelfde of andere genders.

5. Organisaties

Informatief

Wel jong

Jeugdorganisatie voor en door jongeren die willen bouwen aan een gelijkwaardige samenleving waarin iedereen zichzelf kan zijn in hun lichaam, seksualiteit en genderbeleving.

Contact: info@weljong.be

Cavaria

Vlaamse belangenverdediger van LGBTQI+ mensen en koepel van LGBTQI+-organisaties. Contact: 09 223 69 29 – info@cavaria.be

Lumi

Hulplijn voor al je vragen over gender en seksuele diversiteit. Contact: 0800 99 533 – vragen@lumi.be

Transgender Infopunt

Een neutrale, gratis en anonieme plek voor vragen over genderdiversiteit en het transgenderthema.

Contact: 0800 96 316 – contact@transgenderinfo.be **Intersekse Vlaanderen**

Belangenvereniging voor personen geboren met een intersekse variatie. Contact: hallo@interseksevlaanderen.be

KLIQ vzw

Vormingen, trajectbegeleiding en webinars rond het holebi, transgender, en intersekse thema.

Contact: 09 223 69 29 – info@kliquzw.be

Rosa vzw

Informeert, documenteert en sensibiliseert over gendergerelateerde kwesties en feminisme.

Contact: 02 511 56 22 – info@rosavzw.be

WatWat

Informatieve website voor kinderen en jongeren. Contact: 02 551.13.50 – hallo@watwat.be

Trotse Ouders

Vereniging van en voor ouders met een LGBTQ+-kind. Contact: infotrotseouders@gmail.com, www.trotseouders.be.

Gendervonk

Een website specifiek gericht op het ondersteunen van transgender personen en ouders van transgender jongeren.

Genderklik

Een website van de Vlaamse overheid die komaf maakt met hokjes in de samenleving voor meisjes, jongens, vrouwen en mannen en helpt om de genderklik te maken op een leuke en interactieve manier.

Allesoverseks

Een informatieve website van Sensoa met thema's zoals seks, lichaam, soa's, liefde en relaties.

Hulplijnen

Jongeren kunnen langsgaan bij een **Regenbooghuis** of een **Overkophuis** in de buurt voor een laagdrempelig gesprek.

Lumi

Hulplijn voor al je vragen over gender en seksuele diversiteit. Contact: 0800 99 533 – vragen@lumi.be

Transgender Infopunt

Een neutrale, gratis en anonieme plek voor vragen over genderdiversiteit en het transgenderthema. Contact: 0800 96 316 – contact@transgenderinfo.be **Merhaba**
Ondersteuning voor LGBTQ+-personen met een migratie-achtergrond. Contact: 0487 55 69 38 – info@merhaba.be

Tele-Onthaal

Algemene hulplijn.

Contact: 106 – chat via website **JAC (CAW)**

JAC maakt deel uit van het CAW (Centrum voor Algemeen Welzijn). Het helpt jongeren tussen 12 en 25 jaar met al hun vragen en problemen.

Contact: zie website voor gegevens per regio – chat via website

Awel

Awel luistert naar kinderen en jongeren.

Contact: 102 – brievenbus@awel.be – chat via website

CLBch@t

Chat met het CLB, Centrum voor Leerlingenbegeleiding. Contact: chat via website

Zelfmoordlijn

Voor wie hulp en begeleiding nodig heeft rond het thema suïcide. Contact: 1813 – mail@zelfmoordlijn.be – chat via website

Druglijn

Voor alle vragen over drank, drugs, pillen, gamen en gokken. Contact: 078 15 10 20 – chat via website

1712

Professionele hulplijn voor vragen over geweld, misbruik en kindermishandeling. Contact: 1712

Hierboven niet de hulplijn gevonden die je zoekt? Raadpleeg de site watwat.be

Vormingen

De volgende organisaties bieden vormingen aan voor leerkrachten.

KLIQ vzw

Vormingen, trajectbegeleiding en webinars rond het holebi, transgender, en intersekse thema. Contact: 09 223 69 29 – info@kliquzw.be

Sensoa

Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid. Contact: 03 238 68 68 of contactformulier op website.

Deel 7: Meer inclusief spelen

Er is veel goesting om LGBTQ+-inclusiever jeugdwerk te organiseren, maar men blijft op zoek naar houvast. Met PAARS bieden we een startpunt aan om op één dag op een laagdrempelige manier het thema aan te kaarten. Voor zij die een stap verder willen gaan, geven we jullie op deze pagina een duidelijk overzicht van wat je allemaal kan doen.

We gebruiken het onderzoek dat het Departement Jeugd van de Vlaamse Overheid uitgevoerd heeft en dat je op hun website terug kunt vinden (Moris et al., 2020). Je kan het ook hieronder vinden bij 'Bronnen'.

De onderzoekers vertrekken vanuit het idee dat vrijetijdsactiviteiten in het algemeen belangrijk zijn voor de identiteitsontwikkeling en het welbevinden van kinderen en jongeren. Dat geldt ook voor LGBTQ+-jongeren. Tegelijk toont onderzoek ook aan dat stereotypen, vooroordelen en negatieve houdingen tegenover LGBTQ+-jongeren ervoor zorgen dat ze minder vaak deelnemen, afhaken of verkiezen om hun gender en seksuele identiteit te verbergen in vrijetijdsomgevingen die niet expliciet op deze doelgroep zijn gericht.

Uiteindelijk zien Moris en collega's in totaal acht kwesties waar LGBTQ+-jongeren moeilijkheden ervaren. Gelukkig stellen ze een volledige **lijst van eenentwintig aanbevelingen voor waar wij samen mee aan de slag kunnen!**

Impact van de PAARS-campagne

We stipten al kort aan dat deelnemen aan de PAARS-campagne jullie meteen doet werken aan zes van de eenentwintig aanbevelingen. We lijsten die hieronder even op:

Aanbeveling 1: LGBTQ+-thema bespreekbaar maken in je groep.

Aanbeveling 4: kennis van leiding versterken.

Aanbeveling 5: normen binnen de groep aanpakken.

Aanbeveling 10: inrichting van je jeugdlokaal inclusief maken.

Aanbeveling 11: duidelijk maken dat LGBTQ+-personen welkom zijn in je jeugdvereniging.

Aanbeveling 17: ally-ship (bondgenoot zijn) binnen de groep ondersteunen en promoten.

Aanbevelingen die je snel zelf kunt implementeren

Vijf van de eenentwintig aanbevelingen zien we als gemakkelijk in je jeugdvereniging aan te pakken. Hieronder lees je hoe je daarmee aan de slag kan gaan.

Het basisprincipe van elke aanpak is steeds dezelfde: **haal gender en seksualiteit uit de structuur van je werking.** Beide komen vaak onbewust aan bod in enerzijds de structuur en anderzijds in verwachtingen. Met deze twee voorbeelden wordt dit snel duidelijk.

Verwachtingen: voor het zomerkamp vraag je in je formulier naar het geslacht (m/v/x). Je verwacht dus dat jongeren duidelijk hun geslacht kennen en durven benoemen en dat dit hetzelfde is als iemands gender(identiteit).

Structuur: het is 'de gewoonte' om slaapkamers op te delen in jongens, meisjes en leiding. De groep wordt dus duidelijk gestructureerd op basis van gender.

Aanbeveling 2: Dring labels niet op via beleid of administratie

Ga bewust om met het bevragen van geslacht en gender in de ledendatabank, inschrijfformulieren en medische fiches.

Vaak zien we deze moeilijkheden terugkeren:

- Geslacht/gender wordt bevroegd omdat dat 'de gewoonte is'. In een ledendatabank of inschrijfformulier is geslacht/gender echter niet nodig om te bevragen.
- Voor medische fiches kan het wel nuttig zijn om dit te bevragen. Hanteer hier dan steeds de '**Driestaps-bevraging**':
 - ★ Welk geslacht werd je toegeschreven bij geboorte?
 - ★ Met welk gender identificeer je jezelf momenteel?
 - ★ Is er nog iets belangrijk dat je met ons wil delen omtrent je geslacht of gender?

We zijn ons ervan bewust dat aanpassingen van registratie van ledengegevens en dus geslacht/gender vaak via de koepels moet verlopen. Zij houden soms de boot nog af, maar dat verhindert jullie niet om er zelf in jullie eigen werking mee aan de slag te gaan.

Aanbeveling 8: Maak LGBTQ+-specifiek jeugd aanbod bekend

Kom in contact met een (lokale) LGBTQ+- jongerenvereniging en maak hen zichtbaar via folders, sociale media of via een samenwerkingsactiviteit.

Aanbeveling 10: Pas de vormgeving en inrichting van jeugdwerkplekken aan

Haal gender uit je infrastructuur.

Plaats een zelfgekozen 'wc-symbool' in plaats van het symbool voor 'mannen' of 'vrouwen' op je toiletten. Op kampen kan je deze mannen- en vrouwen-symbolen met een tijdelijk blad overplakken. çavaria heeft een leuk pakket '**genderinclusieve signalisatie voor je sanitair**' op hun webshop.

Deel slaapkamers en douches niet op in 'meisjes' of 'jongens', maar geef het leuke namen (inktviskamer, uilenkamer) en laat de jongeren zelf kiezen. Wanneer je verplicht wordt om toch een meisjes- of jongenskamer te hebben, voorzie dan zeker ook in een 'vrije kamer' waar men zelf mag kiezen.

Aanbeveling 12: Communiceer proactief over inclusieve infrastructuur en voorzieningen

Plaats alle aanbevelingen die je hierboven aanpakt duidelijk op je website. Je mag expliciet benoemen dat je dit doet om 'iedereen een plek bij je jeugdvereniging aan te bieden en dat iedereen erbij hoort'.

Voorzie ook bij de start van elk werkjaar een moment waarop jullie met de leiding samen afspraken maken omtrent veiligheid. Vraag aan elk lid '**Wat heb jij nodig om je veilig te voelen in de groep?**' Laat dit (al dan niet anoniem) op een blad schrijven en bundel deze antwoorden samen in een 'Afspraken voor veilig spelen'-poster waar je het hele jaar aan vasthoudt.

Aanbeveling 16: Verlicht de druk op de schouders van LGBTQ+-leiding

*Benoem LGBTQ+-inclusie als een **gedeelde verantwoordelijkheid** bij de start van je werkjaar*

Zo vermijd je dat één iemand automatisch élk LGBTQ+-vraagstuk opneemt. Als je ziet dat bepaalde zaken toch steeds bij dezelfde persoon terechtkomen, ga dan eens een informeel gesprekje aan om te checken of die zich daar wel goed bij voelt.

BONUS Aanbeveling: Vermijd spelletjes met stereotypen rond gender en seksualiteit.

Check bij je spelvoorbereidingen of er geen expliciete of impliciete stereotypen of opdelingen gebruikt worden. Bekende voorbeelden zijn 'de jongens tegen de meisjes' of toneeltjes waar 'de prins verliefd wordt op de prinses'. Haal deze eruit of kies voor een ander spel.

Aanbevelingen op lange termijn

*Tien van de eenentwintig aanbevelingen kan je niet enkel in jouw jeugdvereniging alleen aanpakken, je hebt daarvoor je **nationale koepel of de beleidsmakers nodig**. Wij raden dus aan om eerst met hen aan de slag te gaan. Toch noteren we ze hieronder voor de volledigheid.*

Binnen je koepel

- **Aanbeveling 3:** Hanteer genderbewust taalgebruik.
- **Aanbeveling 6:** Creëer bewustzijn rond het effect van heteronormatief en stereotiep taalgebruik.
- **Aanbeveling 14:** Onderzoek de reputatie die je organisatie heeft en hoe die LGBTQ+-personen kan afschrikken.
- **Aanbeveling 18:** Zet in op een uitgebreid anti-pestbeleid.

Voor beleidsmakers

- **Aanbeveling 7:** Behoud en versterk doelgroep-specifieke organisaties.
- **Aanbeveling 9:** Werk alle drempels binnen LGBTQ+-organisaties weg.
- **Aanbeveling 15:** Zorg voor training en reflectie over uitsluitingsmechanismen.
- **Aanbeveling 19:** Zet in op een positief diversiteitsklimaat in het jeugdwerk.
- **Aanbeveling 20:** Laat positieve omgang met diversiteit voorkomen in de basisvorming.
- **Aanbeveling 21:** Organiseer vorming en uitwisseling rond gender en seksuele diversiteit.

Bronnen

Felten, H., Emmen, M., & Keuzenkamp, S. (2015). Do the right thing. De plausibiliteit van interventies voor vergroting van acceptatie van homoseksualiteit. Utrecht: MOVISIE.

Moris M., Pan X., Loopmans M., Speijer L. & Bussels M. (2020). Ik zie, ik zie, wat jij niet ziet. Gender- en seksuele identiteit in het jeugdwerk.
<https://www.vlaanderen.be/publicaties/ik-zie-ik-zie-wat-jij-niet-ziet-gender-en-seksuele-identiteit-in-het-jeugdwerk>

Van der Doef, S., Bennett, C. & Lueks, A. (2022). Going Beyond “The Talk” (Illustrated). Jessica Kingsley Publishers.

Vragen 'Vragenspel' (+12 jaar)

(De onderstreepte antwoorden zijn de juiste)

1. Een dichteres uit het oude Griekenland (630 v. Chr.) schreef als eerste over vrouwenliefde. Waar leefde ze?

- A. Kreta
- B. Lesbos
- C. Rhodos

2. Wat is er zo speciaal aan zeepaardjes?

- A. De mannetjes kunnen zwanger worden
- B. Ze kunnen verliefd worden op kwallen
- C. Ze zorgden tot hun dood voor hun nakomelingen

3. Welk Europees land was in 2001 het eerste land ter wereld dat het homohuwelijk legaal maakte?

- A. Nederland
- B. België
- C. Duitsland

4. In 2021 werd er een aanpassing gedaan bij het speelgoed 'Mr. & Mrs. Potato Head'. Wat werd er aangepast?

- A. Het uiterlijk van het speelgoed werd zo genderneutraal mogelijk gemaakt
- B. Bij de benaming werden de 'Mr.' en 'Mrs.' verwijderd
- C. De bril werd groter zodat deze ook op Mrs. Potato Head gezet kan worden

5. Bij hoeveel diersoorten werd er homoseksualiteit vastgesteld?

- A. Minder dan 50
- B. 819
- C. Meer dan 1500

6. Wat heeft koning Hendrik III van Frankrijk in 1580 geïntroduceerd als statussymbool?

- A. Een speciale wandelstok met diamanten
- B. Een hoge hak; hoe hoger de hak, hoe beter
- C. Hij vond het hemelbed uit

7. Hoe noemen we een meisje dat in transitie gaat naar een jongen?

- A. Trans meisje
- B. Trans jongen

8. Welk dier kan langer zonder water dan een kameel?

- A. Olifant
- B. Giraf
- C. Antilooop

9. Wat symboliseert de kleur paars in de PAARS-campagne?

- A. Geneeskraft (zodat holebi's en transgenders minder snel ziek zouden worden)
- B. Kracht en moed (die je nodig hebt om op te komen voor jezelf en te zijn wie je bent)
- C. Levenskracht (om holebi's en transgenders moed te geven)

10. Wat betekent asexueel?

- A. Een term voor mensen die geen seksueel verlangen voelen
- B. Een term voor mensen die tegen seks zijn
- C. Een term voor mensen die heel veel van seks houden

11. Welke kleur heeft 30% van de M&M's in een normale zak M&M's?

- A. Geel
- B. Bruin
- C. Rood

12. PAARS wordt altijd op 17 mei georganiseerd. Welke internationale vindt op die dag plaats?

- A. Internationale Dag van de Vrede
- B. Internationale Dag tegen Holebi- en Transfobie (IDAHOT)
- C. Internationale Dag van de Leerkracht

13. In hoeveel landen is het nog steeds niet mogelijk om openlijk LGBTQ+ te zijn?

- A. 32
- B. 72
- C. 102

14. Waarom spreek je beter over 'Ouderdag' en niet over 'Vaderdag' en 'Moederdag'?

- A. Omdat de andere ouder anders jaloers wordt
- B. Om respect te tonen aan de ouderen
- C. Om af te stappen van het cliché dat er in elk gezin één vader en één moeder is

15. In welk land is de paarse campagne ontstaan?

- A. Nederland
- B. De Verenigde Staten
- C. Canada

16. Hoeveel procent van de giraffen bedrijft de liefde met hetzelfde geslacht?

- A. Minder dan 10%
- B. Ongeveer 40%
- C. Meer dan 90%

17. Wanneer is iemand biseksueel?

- A. Als iemand er bijzonder uitziet.
- B. Als iemand seksuele gevoelens heeft voor mannen en vrouwen
- C. Wanneer iemand er zowel mannelijk als vrouwelijk uitziet

18. Hoeveel verschillende talen bestaan er in de wereld?

- A. Bijna 70
- B. Bijna 700
- C. Bijna 7000

19. Wat wordt bedoeld met diversiteit in de samenleving?

- A. Dat we respectvol om moeten gaan met elkaar
- B. Dat er veel verschillende soorten mensen zijn

C. Dat er veel mensen met afwijkingen zijn

20. Hoe komt het dat er in deze tijd meer LGBTQ+-personen zijn dan vroeger?

A. Het is een rage

B. Het LGBTQ+-thema is meer herkenbaar geworden omdat er meer wordt over gesproken

C. Het is besmettelijk

Vragen 'Vragenspel' (6-12 jaar)

(Naargelang de leeftijd kunnen vragen gekozen worden. De onderstreepte antwoorden zijn de juiste).

1. Wat is er zo speciaal aan zeepaardjes?

A. De mannetjes kunnen zwanger worden

B. Ze kunnen verliefd worden op kwallen

C. Door snel te zwemmen, kunnen ze over rotsen springen

2. Een dichteres uit het oude Griekenland schreef als eerste over vrouwen die verliefd worden op vrouwen. Waar woonde ze?

A. Kreta

B. Lesbos

C. Rhodos

3. Welk dier kan van kleur veranderen?

A. Een kolibrie

B. Een kameleon

C. Een vogelbekdier

4. Welk Europees land was in 2001 het eerste land ter wereld waar mannen met mannen mogen trouwen en vrouwen met vrouwen?

A. Nederland

B. België

C. Duitsland

5. Bij hoeveel diersoorten hebben ze gezien dat vrouwtjesdieren op andere vrouwtjesdieren vallen en mannetjesdieren op andere mannetjesdieren?

A. Minder dan 50

B. 819

C. Meer dan 1500

6. PAARS wordt altijd op 17 mei georganiseerd. Welke speciale dag is het dan ook?

A. Internationale Dag van de Vrede

B. Internationale Dag tegen Holebi- en Transfobie

C. Internationale Dag van de Leerkracht

7. Welke kleur heeft de tong van een giraf?

A. Zwart

B. Roze

C. Paars

8. Wat vond koning Hendrik III van Frankrijk 440 jaar geleden uit?

- A. Een rode mantel met gele sterretjes
- B. Een speciale wandelstok met diamanten
- C. Een hoge hak voor mannen; hoe hoger de hak, hoe beter

9. Wanneer is iemand biseksueel?

- A. Als iemand er bijzonder uitziet.
- B. Als iemand valt op jongens en ook op meisjes
- C. Wanneer iemand er zowel mannelijk als vrouwelijk uitziet

10. Hoeveel verschillende talen bestaan er in de wereld?

- A. Bijna 70
- B. Bijna 700
- C. Bijna 7000

11. In welk land is de paarse campagne ontstaan?

- A. Nederland
- B. Amerika
- C. Canada

12. Hoeveel kleuren zitten er in een regenboog?

- A. 7
- B. 8
- C. 9

13. Wat zijn Cornetto, Magnum, Calippo en Raket?

- A. Chocoladerepen
- B. Koeken
- C. Ijsjes

14. Hoe noem je iemand die geen vlees eet?

- A. Agrarier
- B. Vegetariër
- C. Carnivoor

15. Welk dier kan langer zonder water dan een kameel?

- A. Olifant
- B. Giraf
- C. Antilooop

16. Wat is diversiteit?

- A. Een deel van een universiteit
- B. Dat we allemaal verschillen
- C. Iets dat niet helemaal vers meer is

17. Op welke datum is het schrikveldag?

- A. 1 januari
- B. 28 februari

C. 6 december

18. Hoe ruiken slangen?

- A. Met hun tong
- B. Met hun schubben
- C. Met hun gehemelte

19. Waarom spreek je beter over 'Ouderdag' en niet over 'Vaderdag' en 'Moederdag'?

- A. Omdat de andere ouder anders jaloers wordt
- B. Om respect te tonen aan ouderen
- C. Omdat er niet in elk gezin een mama en een papa is

20. Welke kleur heeft 30% van de M&M's in een normale zak M&M's?

- A. Geel
- B. **Bruin**
- C. Rood